

LANDSKAPSREVISIONEN

Dokumentnamn
Berättelse

Datum
26.04.2019

Nr
11/2019

Till Ålands landskapsregering

REVISIONSBERÄTTELSE

Landskapsrevisionen avger härmed till landskapsregeringen sin i 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen avsedda revisionsberättelse för finansåret 2018.

Mariehamn, den 26 april 2019

Dan Bergman
Landskapsrevisor

INNEHÅLL

1.	Bakgrund	3
2.	Bokslutet.....	3
	2.1. Analys av resultaträkningen.....	3
	2.2. Analys av balansräkningen.....	5
	2.3. Övriga iakttagelser.....	5
3.	Budgetuppföljningen.....	6
4.	Förvaltningsberättelsen	7
	4.1. Intern styrning och kontroll.....	7
	4.2. IT-utveckling	8

1. Bakgrund

Landskapsrevisionens granskning sker i form av årlig revision och effektivitetsrevision. Den årliga revisionen ska ske i enlighet med god revisionssed och ha till syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och bokslutet ger en rättvisande bild samt om ledning och förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och beslut.

Enligt 7 § 2 mom. landskapslagen om Landskapsrevisionen ska Landskapsrevisionen lämna en revisionsberättelse med resultaten från den årliga revisionen till landskapsregeringen inom en månad efter att landskapsregeringen har fastställt årsredovisningen.

2. Bokslutet

Landskapsregeringens ekonomistyrningsmodell förnyades 2015. Budgetstrukturen har förändrats och budgetering sker utgående från affärsbokföringens redovisningsprinciper. Bokslutet är uppgjort enligt bokföringslagen och bokföringsnämndens kommunsektions anvisningar i tillämpliga delar.

2.1. Analys av resultaträkningen

Ett antal väsentliga förändringar har påverkat bokslutet för år 2018 och försvårar en jämförelse med föregående års resultat.

Landskapsförordningen om Ålands penningautomatförening har ändrats. Ändringen innebär att ofördelade medel, amorteringar på lån och reservationsanslag som lämnats outnyttjade ska reserveras hos landskapet på ett särskilt balanskonto. Denna reserv tillsammans med PAF:s beräknade resultat för verksamhetsåret samt skillnaden mellan det i föregående budget beräknade fördelningsbara beloppet och det konstaterade beloppet utgör det belopp som finns att fördela varje år.

PAF-lån har bokförts både som en fordran på låntagaren och en skuld till PAF i landskapets bokslut (och som en fordran i PAF:s bokslut). Detta överges nu så att skulden till PAF minskar PAF:s slutredovisning av avkastningen för år 2018 (PAF-lånen försvinner från PAF:s bokslut). Landskapets likviditet påverkas på kort sikt negativt med ca 4,8 MEUR men landskapet erhåller de framtida avkortningarna på lånen.

Avslutandet av den s.k. PAF-snurran har inneburit att återförda medel och från tidigare år ofördelade medel minskat med PAF-lånen, totalt ca 8,2 MEUR, bokförts som en finansiell intäkt. Motsvarande belopp ingår i ökning av reserveringar längst ned i resultaträkningen.

Avslutandet av den s.k. PAF-snurran har även inneburit att ingen återföring av PAF-medel har upptagits som finansiell kostnad såsom tidigare år. Skulle PAF-

snurran varit kvar hade återföringen av PAF-medel bokförts som en finansiell kostnad om ca 2 MEUR. Nu ingår detta belopp i ökning av reserveringar längst ned i resultaträkningen.

Ytterligare ingår årets amorteringar av PAF-lån i ökning av reserveringar. Totalt har 10.663.903,59 EUR bokförts som reserverade PAF-medel i posten ökning av reserveringar mot fondkapital i balansräkningen (se not 14).

ÅHS:s fastighetsbestånd överfördes till fastighetsverket den 1.1.2018. Detta medförde en stor extraordinär intäkt om 24,2 MEUR samt lägre avskrivningar om ca 2,2 MEUR. Ytterligare ledde detta till högre internhyror om ca 6,3 MEUR (ingår i övriga verksamhetskostnader), lägre driftskostnader om ca 1,5 MEUR samt att avkastningen från fastighetsverket ökade med 1,3 MEUR (ingår i finansiella intäkter).

En driftreservering om 1 MEUR ämnad för svårbudgerade vårdkostnader utanför Åland har funnits i balansräkningen sedan några år tillbaka. I 2018 års bokslut har driftreserveringen upplösts vilket förbättrat resultatet med 1 MEUR. Driftreserveringar ska inte göras i affärsbokföring och är således inte förenliga med god bokföringssed. En överföring av driftreserveringen mot eget kapital hade varit det korrekta sättet att hantera driftreserveringen.

Resultatet på sista raden i resultaträkningen för år 2018 är 1 MEUR bättre än i verkligheten. En helt rättvisande bild av landskapets resultat ges således inte. I finansförvaltningslagen (ÅFS 2012:69) sägs även att landskapets bokföring ska ske på ett sätt som stämmer överens med god bokföringssed. Driftreserveringen har inte hanterats i enlighet med lagens krav.

Verksamhetskostnaderna

Avtalsenliga lönejusteringar har medfört ökade personalkostnader om ca 1,2 MEUR. Höjningar på grund av arbetsvärderingen har inte påverkat eftersom kostnadsreserveringar gjorts tidigare år. Av not 2 framgår tydligt hur rättelseposter och periodiseringar av semesterlöneskuld och övriga lönekostnader påverkat personalkostnaderna på olika sätt 2018 och 2017.

Köp av tjänster har ökat med knappt 1 MEUR jämfört med 2017. Bland de största kostnadsgrupperna färjetransporter, extern sjukvård, övriga experttjänster, IT-tjänster, utbildningstjänster för övriga samt underhåll av fordon märks ökning som totalt uppgår till ca 1,5 MEUR.

Kostnaderna för material, förnödenheter och varor är 1,4 MEUR högre än året innan. Av de större kostnadsposterna har bränslekostnaderna ökat med 630.000 EUR.

Vid överföringen av kostnader för aktivering har fel konto använts för en investering hos ÅHS. På grund av misstaget visar landskapets bokslut 0,9 MEUR för låga kostnader för köp av tjänster och lika mycket för höga kostnader för material, förnödenheter och varor.

Skatteinkomsterna

Skatteinkomsterna har ökat kraftigt under de två senaste åren. Statens ekonomi har förbättrats vilket återspeglas i avräkningsbeloppet. 2018 inflöt dessutom ca 1 MEUR mer i lotteriskatt jämfört med 2017. Ålandsdelegationen har beslutat fastställa avräkningsbeloppets förskott för år 2019 till 242.640.000 EUR. Skattegottgörelsen för skatteår 2017 vilken inflyter 2019 uppgår till 11.745.093 EUR.

	2018	2017	2016	2015
Avräkningsbelopp	244.648.861	233.616.481	219.560.594	220.775.638
Skattegottgörelse	15.196.476	23.945.287	9.508.580	6.987.664
	259.845.337	257.561.768	229.069.174	227.763.302

2.2. Analys av balansräkningen

Likviditeten

Likviditeten har förbättrats med 2,8 MEUR vilket åskådliggörs i finansieringsanalysen. Därtill har likviditeten i landskapets fastighetsverk ökat till knappt 11,5 MEUR.

	2018	2017
Kortfristiga placeringar	36.793.237,28	19.385.305,31
Kassa- och banktillgodohavanden	24.755.136,96	39.322.257,34
Totalt	61.548.374,24	58.707.562,65

Erhållna förskott

I posten erhållna förskott under främmande kapital ingår förskotten som PAF erlagt på 2018 års avkastning. I beloppet ca 14,6 MEUR ingår PAF-lånen 4,8 MEUR som dras av då PAF slutredovisar under 2019. Förskotten från PAF bokfördes tidigare år i posten fondkapital under eget kapital.

2.3. Övriga iakttagelser

Pensionsansvarsskulden

Landskapsregeringen anlitar Keva för beräkning av det pensionsansvar som orsakats av arbetspensionerna och ledamotspensionerna. Den approximativa pensionsansvarsskulden har utvecklats enligt följande de senaste åren:

2018	2017	2016	2015
783.900.000	768.900.000	764.600.000	754.000.000

Marknadsvärdet på Ålands pensionsfonds fondkapital, vilket utgör täckning för pensionsansvaret, uppgick per den 31.12.2018 till 429,6 MEUR, en minskning från 451 MEUR per den 31.12.2017. Täckningsgraden har försämrats från 58,7 % till 54,8 %. Utvecklingen under början av 2019 har medfört att marknadsvärdet på pensionsfondens placeringar är tillbaka på tidigare nivåer.

Ålands Utvecklings Ab

Bolagets revisorer har i revisionsberättelsen för år 2017 givit en anmärkning för felaktig användning av medel som bolaget erhållit som lån för att investera och förvalta i enlighet med ERUF-programmet för Åland. Dessa medel får inte blandas med bolagets övriga verksamhet. Ägarstyrningen av bolaget bör stärkas. Bolaget är upptaget i landskapets balansräkning enligt aktiernas anskaffningsvärde ca 4,2 MEUR. Det egna kapitalet uppgår per 31.12.2017 till 1,6 MEUR varför det finns skäl att överväga om en nedskrivning behöver göras.

Ålands hälso- och sjukvård

Problem med avstämning av kundreskontran och centrallagerssystemet mot huvudboken hos ÅHS finns fortfarande. När avstämningen av anläggningsregistret och lönerna granskats konstaterades differenser gentemot bokföringen även där. Landskapets bokslut innehåller felaktigheter på grund av problemen men differensernas storlek bedöms inte ha en väsentlig inverkan på resultatet.

Fastighetsverket

Landskapets fastighetsverk utgör en väsentlig del av landskapets ekonomi. I årsredovisningen finns fastighetsverkets bokslut med som bilaga. För att få en mer rättvisande bild av landskapets resultat och ekonomiska situation bör man på sikt överväga nytta med att göra upp ett koncernbokslut.

Intern fakturering

Intern fakturering inom landskapsregeringens verksamhet elimineras för att få rätt nivå på intäkter och kostnader i bokslutet. Merparten är eliminerad i bokslutet 2018. För att uppnå hundra procentig nivå behöver bokföringen utvecklas så att interna transaktioner kan igenkännas på ett enkelt sätt.

3. Budgetuppföljningen

Från år 2015 förändrades landskapets budgetstruktur väsentligt. Budgeteringsmetodiken anpassas successivt så att affärsbokföringens redovisningsprinciper, t.ex. gällande löneperiodiseringar, avskrivningar, investeringar och lån, även tillämpas i budgeten.

Då Landskapets fastighetsverk bildades 2016 skedde ytterligare förändringar. Direkta fastighetsrelaterade verksamhetskostnader bortföll och en hyreskostnad till fastighetsverket tillkom. 2018 överfördes ÅHS:s fastigheter. I och med överföringen av fastigheter till fastighetsverket har avskrivningarna i landskapets budget minskat.

I budgetförslag för landskapet Åland för år 2018 upptogs anslag om totalt 364.800.698 EUR. Genom tre tilläggsbudgeter ökades budgetens utgiftsram till 379.970.000 EUR.

Resultaträkning, budgetutfall

Jämförelsen av budget mot resultaträkningens utfall visar att resultatet blev bättre än budgeterat. Budgetstyrningssystemet gör att det i regel ser ut så här. Det måste finnas anslag för att man ska kunna anställa personal, köpa tjänster, köpa utrustning och material osv. Systemet innebär att budgetansvariga i sina budgetkalkyler överskattar kostnaderna för att anslaget säkert ska räcka till. Tilläggsbudget önskar man undvika. Uppskjutning av projekt och utvecklingsarbete leder även till att budgeterade anslag inte utnyttjas som planerat.

Landskapets budget består av många budgetmoment. En överskattning av kostnaderna på många moment leder till att den totala överskattningen av landskapets kostnader kan bli betydande. ”Luften” i budgeten kan uppgå till flera miljoner euro.

Budgetuppföljning av verksamhet och investeringar

Av sammanställningarna framgår grundbudget 2018, tilläggsbudget och tidigare års tillgängliga anslag samt utfall och vad som överförs till budget 2019.

Budgetöverskridningarna har under året varit få och till ganska små belopp. Finansavdelningen har begärt in förklaringar till budgetöverskridningarna.

4. Förvaltningsberättelsen

4.1. Intern styrning och kontroll

Landskapsregeringens årsredovisning innehåller en lång textdel samt årsbokslutet. 2018 års årsredovisning är lite kortare än året innan. Textdelen kan kortas ner ytterligare. Måluppfyllelsen borde vara inriktad på projekt och utvecklingsarbete.

Den interna styrningen och kontrollen har under året fortsättningsvis fokuserats på budget och redovisning och ibruktagande av verksamhetsstyrningssystemet. Årsredovisningen för 2018 uppgjordes för första gången i systemet.

Antal öppna ärenden äldre än 3 månader per den 31.12.2018 var 410 vilket är på samma nivå som 31.12.2017 (408). Avsikten är att motivering till varför ärenden ligger oavslutade efter 3 månader ska läggas in i systemet men detta görs i regel inte. Ärendehantering inom allmänna förvaltningen borde kunna skötas bättre. En central målsättning borde vara att handlägga och avsluta ärenden snabbare än idag.

Årsredovisningen skulle kunna innehålla uppgifter avdelningsvis om antal inkomna ärenden, ärenden från tidigare år, antal avslutade ärenden under året samt jämförelser mot föregående år.

4.2. IT-utveckling

IT är ett sedan många år identifierat problemområde inom landskapsförvaltningen. Effektiviteten lider på grund av undermåliga IT-system. Risker för störningar i olika verksamheter ökar på grund av brister i applikationer och IT-infrastruktur.

Ibrukttagande av ett nytt löne- och personaladministrativt system har försenats två år. Systemet blev inte heller klart för användning vid senaste årsskifte. Eftersom uppgifter till det nya inkomstdatasystemet borde levereras från 1.1.2019 var det synnerligen olyckligt att ibruktagandet försenades ytterligare en gång. Konstateras att det även finns andra IT-projekt inom landskapsförvaltningen där betydande förseningar uppstått.